

Sylwester Czopek*

Profesor Tadeusz Malinowski i Jego spotkania z Rzeszowem

Professor Tadeusz Malinowski and his encounters with Rzeszów

Professor Tadeusz Malinowski, an outstanding Polish archaeologist, died in December 2018. He has left an enormous scientific legacy, particularly studies devoted to the funeral rite in the Bronze Age and the Early Iron Age (Lusatian and Pomeranian cultures). He was a pioneer of Polish archeomusicological research. In his works he also touched upon broader issues related to cultural and ethnic relations, museology, experimental archaeology and others. For many years his contacts with Rzeszów archaeological centre were shaped by his sincere interest and even friendship. This article is devoted to these relations.

KEY WORDS: Tadeusz Malinowski, Rzeszów, cooperation

Submission: 22.04.2019; acceptance: 09.05.2019

12 grudnia 2018 roku odszedł od nas, archeologów, Profesor Tadeusz Malinowski, wybitny uczony, muzealnik, dydaktyk. Niniejszy tekst jest wspomnieniem tego niezwykle skromnego, życzliwego Człowieka.

Tadeusz Malinowski¹ urodził się 8 kwietnia 1932 roku w Poznaniu. Bardzo trudny okres wojny i pierwszych lat powojennych był dla Niego wielką traumą, czego wyraz dawał niejednokrotnie w prywatnych rozmowach, a także we wspomnieniach (Malinowski 2009b). Studia archeologiczne ukończył w 1955 roku w Poznaniu, kontynuując rozpoczętą już wcześniej (1950) pracę w tamtejszym Muzeum Archeologicznym, która trwała do 1975 roku. Później związał się etatowo z Wyższymi Szkołami Pedagogicznymi w Słupsku (do 1993) i Zielonej Górze (do 2002). Prowadził zajęcia także w innych uczelniach, m.in. UMK w Toruniu i na Uniwersytecie Łódzkim. Kariera naukowa Tadeusza Malinowskiego rozwijała się bardzo rytmicznie. Już w 1960 roku otrzymuje stopień doktora, a w 1969 doktora habilitowanego. Tytuł profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1980 roku, a profesora zwyczajnego w 1989. Za swego mistrza uważał profesora Józefa Kostrzewskiego, który także przyznawał się do swego ucznia (Kostrzewski 1970, 306–307), a sądząc po zachowanych licznych dedykacjach na książkach i nadbitkach autorskich, ucznia bardzo cenionego.

Profesor Tadeusz Malinowski był bardzo lubiany i szanowany przez polskie środowisko naukowe. Dowodem na to są aż 3 książki wydane w różnych latach, związane z Jego jubileuszami. Pierwsza została wydana w Słupsku w 1993 roku z okazji 60. urodzin i 40-lecia pracy naukowej (Rożnowski 1993). Zawiera

ona 38 artykułów autorstwa archeologów i antropologów z Anglii, Czech, Niemiec, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Szwecji i Polski. Druga pochodzi z roku 2007, a więc ukazała się na 75. urodziny. Tym razem zawiera ona 25 prac archeologów, historyków i językoznawców polskich (Dzieduszycki 2007). W obydwu księgach znajdujemy wykazy publikacji Tadeusza Malinowskiego, które zestawiła Maria Malinowska, żona Profesora. Pierwszy wykaz obejmuje 263 pozycje bibliograficzne i 9 wydawnictw zredagowanych (Malinowska 1993). Rozpoczynają go artykuły opublikowane w latach 1951–1953 na łamach „Z otchłani wieków”, a więc jeszcze w czasach studenckich. Drugie zestawienie, zachowujące ciągłość dorobku, obejmuje lata 1992–2005 i zawiera pozycje od 264 do 356 oraz 3 wydawnictwa zredagowane (Malinowska 2007). Nie sposób oczywiście dokonać skrótowego choćby przeglądu tego bardzo okazałego zbioru, który i tak trzeba uzupełnić o prace wydane po 2005 roku. Zwróćmy jednak uwagę na ich różnorodność merytoryczną i formalną. Monograficzne opracowania dotyczące obrządku pogrzebowego kultury łużyckiej (Malinowski 1961a; 1961b; 1962a), a później także kultury pomorskiej (1969; 1979a; 1981a; 1981b) ciągle należą do kanonu literatury polskiej archeologii w zakresie epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, a więc głównego nurtu badawczego Profesora. Olbrzymią wartość mają nie tylko ustalenia syntetyczne, ale także zestawienia źródeł – katalogi.

Przeglądając bibliografię prac Profesora znajdziemy tam wiele recenzji i artykułów polemicznych (np. Malinowski 1962b; 2001; 2002; 2003). Wypowiadał się w wielu kwestiach, będąc bezkompromisowym jeśli chodziło o logikę (Malinowski 2014a) i pryncypia, a nawet zasady dyskusji naukowej, które czasami w naszym środowisku były i są nadal łamane. Potrafił bronić swoich przekonań, co nie przysparzało Mu sympatyków. Po-

¹ Dane biograficzne: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Tadeusz_Malinowski_\(archeolog\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Tadeusz_Malinowski_(archeolog))

jawiła się w nich także, coraz rzadsza dziś, skrupulatność i przywiązanie do źródeł. Sam był autorem licznych opracowań prezentujących odkrycia i materiały (np. wieloczęściowa publikacja cmentarzyska łużyckiego w Laskach – Malinowski 1988; 1989b; 1990; 1991; 1993), stąd doceniał ich wartość. Oprócz archeologii epoki brązu i wczesnej epoki żelaza zwracał także uwagę na inne okresy prehistoryczne – epokę kamienia, okres rzymski, wczesne i późne średniowiecze, a także czasy nowożytne. Wiele prac poświęcił zagadnieniom archeomuzykologii (Malinowski 1996a; 1996b; 1999). Podkreślał interdyscyplinarność dociekań prehistorycznych (Malinowski 2004), co szczególnie dotyczyło współpracy z antropologią (Malinowski 1974; Malinowski A., Malinowski T. 1990) przy badaniach cmentarzysk i analizach obrządku pogrzebowego. Wypowiadał się też w kwestiach archeologii eksperymentalnej (Malinowski 1992a), muzeach i muzeologii (np. Malinowski 1958 i liczne prace z lat późniejszych dotyczące polskich oraz zagranicznych wystaw o tematyce archeologicznej).

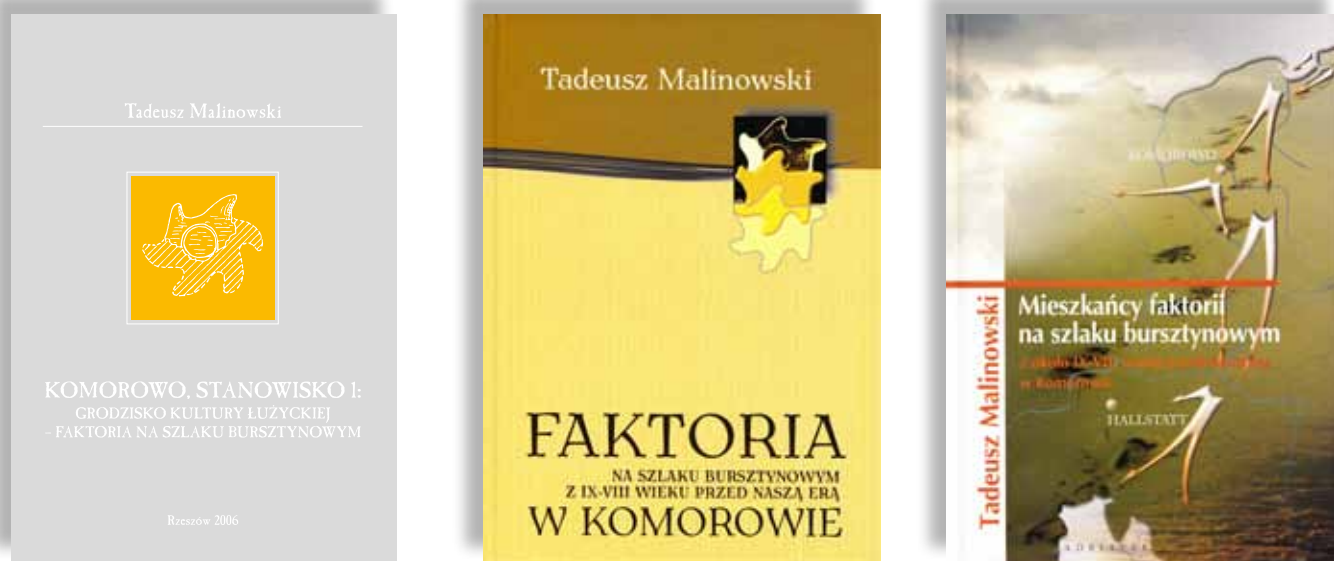
Naukowe dokonania głównego nurtu badawczego Profesora Tadeusza Malinowskiego, a więc zagadnienia związane z młodszą epoką brązu i wczesną epoką żelaza wpisują się bardzo dobrze w wyraźne ożywienie badań nad tymi okresami, jakie zanotowała polska archeologia w latach 60. i 70. XX wieku. Dokonało się ono za sprawą wzmożonej aktywności kilku wybitnych badawczy – Zbigniewa Bukowskiego, Jana Dąbrowskiego, Bogusława Gedigi, Marka Gedla i właśnie Tadeusza Malinowskiego. Z perspektywy czasu coraz wyraźniej widać, jak ważny był to etap. Z pewnością zasługuje on na odrębne studium historyczne. W tym miejscu zaakcentujmy tylko istotny udział Profesora Malinowskiego. W Jego dorobku znajduje się wiele prac, które słusznie uznano za fundamentalne (np. Malinowski 1969), ale są i takie, które przeszły prawie bez echa, a dziś są niezmiernie rzadko cytowane. Jest to tym bardziej dziwne, bowiem w wielu aspektach wyprzedziły one swą epokę. Jako przykład można wymienić studium poświęcone pograniczu „prasłowiańsko-plailiryjskiemu” (Malinowski 1975a), w którym Autor zwracał uwagę na odmienności kulturowe i zapewne etniczne południowej części ziem polskich

we wczesnej epoce żelaza. Pracę tę należy dziś, w dobie nieporównywalnie lepszej znajomości źródeł, odczytywać w inny sposób, z uznaniem dla odwagi myśli i argumentacji jej Autora. Uwaga ta dotyczy także południowo-wschodniej Polski.

Pracowitość i skrupulatność Profesora bardzo dobrze ilustruje przygotowany wespół z małżonką „Skorowidz zawartości 25 roczników czasopisma *Z otchłani wieków* 1926–1959”, wydany w Lublinie w 2001 roku (Malinowska, Malinowski 2001). Ta licząca 265 stron książka zawiera spis treści poszczególnych zeszytów oraz szczególnie cenne skorowidze osób, miejscowości i nazw geograficznych oraz ilustracji. Można się tylko domyślać, że odżyła w tej publikacji zaszczerpiona przez Józefa Kostrzewskiego idea konieczności opracowywania różnego rodzaju bibliografii. W swym pamiętniku pisał:

W 1960 roku wydano w Cambridge drugi podobny mój przegląd badań archeologicznych wraz z bibliografią za czas od połowy 1956 r. do połowy 1959 r. Bibliografię i przegląd badań archeologicznych za dalsze lata przejął po mnie dr Tadeusz Malinowski, ponieważ jednak redaktorzy działu Europy środkowej, do której zaliczono Polskę, nadmiernie poobcinali mu, podobnie jak i mnie bibliografię dotyczącą Polski, zrezygnował on z dalszej współpracy (Kostrzewski 1970, 283).

Cechą pisarstwa Tadeusza Malinowskiego jest też otwarcie na szeroką popularyzację archeologii. Jest to zapewne związane z pracą muzealnika, w której przecież edukacja odgrywa kluczową rolę. Wiele publikacji można przypisać właśnie do tego nurtu, a jej zwieńczeniem jest popularnonaukowa synteza „Wielkopolska w otchłani wieków” (Malinowski 1985), która niejako zastąpiła wcześniejsze publikacje (Malinowski 1973; 1975b). Po opublikowaniu naukowej monografii grodziska w Komorowie (Malinowski 2006) Profesor wydał drukiem dwie kilkudziesięciostronnicowe publikacje popularnonaukowe (Malinowski 2007; 2012). Młodszemu pokoleniu archeologów należy to pokazywać jako wzór archeologa-naukowca, który za swą powinność wobec społeczeństwa uważa także popularyzację swoich odkryć, badań i dociekań (ryc. 1).

Ryc. 1. Publikacje dotyczące grodziska w Komorowie. Przykład opracowania naukowego i popularyzacji badań
 Fig. 1. Publications about the hillfort in Komorów. An example of a scientific study and research popularization

Zdając sobie sprawę z faktu, że z reguły każde wartościowanie może nosić w sobie rozmaite (czasami nawet głęboko ukryte) uwarunkowania, zacytujmy fragment oceny twórczości naukowej Profesora Tadeusza Malinowskiego, której autorka jest przedstawicielką najmłodszego pokolenia archeologów:

Tadeuszowi Malinowskiemu można zawdzięczać propagowanie interdyscyplinarności, która pozwala na szersze spojrzenie i zyskanie pełniejszego, lepiej zweryfikowanego obrazu, który przedstawia dokonania naszych odległych przodków. Podejmowane [...] tematy zawsze wyczerpująco opracowywał oraz selekcjonował. Czytelnik biorący do ręki prace Profesora będzie usatysfakcjonowany ze względu na treść, język i charakter publikacji. Będzie pod wrażeniem logiki, profesjonalizmu i zdolności pisarskich autora. Sposób konstruowania argumentacji przez Profesora Malinowskiego powinien być przykładem dla badaczy. Przejawem profesjonalizmu badacza jest umiejętność pokazania dwóch stron swoich poglądów, tych mocnych oraz tych nieco słabszych. Szczerłość, rozsądek i błyskotliwość to cechy, które między innymi identyfikują prace Profesora Malinowskiego (Nastaj 2015, 120).

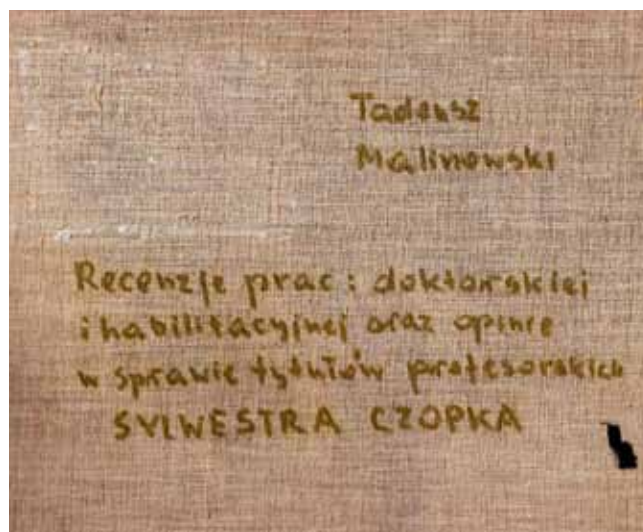
We wspomnieniowym tekście trudno pominąć wątki osobiste, które w dużej mierze są także powodem jego napisania. Profesora Tadeusza Malinowskiego poznałem na konferencji dotyczącej kultury łużyckiej na Pomorzu, zorganizowanej przez Niego w listopadzie 1985 roku w Słupsku. Byłem wtedy jeszcze „nieopierzonym” archeologiem, niemalże tuż po studiach, ale już ukierunkowanym na określone problemy badawcze, związane z pisaniem rozprawy doktorskiej, która dotyczyła kultury pomorskiej. Już proste skojarzenie: Profesor Tadeusz Malinowski – kultura pomorska *versus* młody doktorant tłumaczy wiele z motywacji i klimatu spotkania. Tym bardziej, że zbiegło się w czasie z ukazaniem się drukiem w „Sprawozdaniach Archeologicznych” mojej recenzji „Katalogu cmentarzysk ludności kultury pomorskiej” autorstwa Pana Profesora (Czopek 1985). Zestawiając te informacje nie chcę akcentować jakichś złych, nadmiernie zdystansowanych relacji. Wprost przeciwnie. Były one od samego początku naszej znajomości bardzo dobre, a świadczy o tym choćby zestaw nadbitek i publikacji, który otrzymałem jako przesyłkę tuż po ukazaniu się wspomnianej recenzji. Profesor sądził (wiem o tym z załączonej korespondencji), że nad wielotomowym zestawieniem katalogowym nikt nie zechce się bliżej pochylić. Zdziwił się więc, że taka recenzja powstała, a jej autorem jest archeolog najmłodszego wówczas pokolenia.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na Tadeusza Malinowskiego jako pomysłodawcę i organizatora konferencji naukowych, które miały miejsce w Jego „słupskim okresie”. Pierwsza, z roku 1977, była poświęcona kulturze pomorskiej (Malinowski 1979). Druga, zorganizowana w 1979 roku dotyczyła kultury wielbarskiej (Malinowski 1981). Trzecią poświęcono szerokiej problematyce epoki kamienia na Pomorzu (Malinowski 1983). Czwarta, to wspomniane już sympozjum „łużyckie” (Malinowski 1990), zorganizowane w stulecie urodzin profesora Józefa Kostrzewskiego (1985).

Drugie nasze spotkanie miało miejsce w 1989 roku (chyba wczesną jesienią), kiedy przywiozłem Panu Profesorowi moją dysertację. Były to czasy, kiedy do dobrego tonu należało osobi-

ście dostarczenie recenzentowi rozprawy doktorskiej. Zostałem bardzo serdecznie przyjęty i niemalże zmuszony przez małżonkę Profesora do zjedzenia śniadania, po całonocnej podróży z Rzeszowa. Później jeszcze wielokrotnie mieliśmy okazję do spotkań i rozmów. Mogę chyba powiedzieć, że rysowała się jakaś nić wzajemnej sympatii i szacunku, zbudowana na dokonaniach merytorycznych. Dlatego, w sytuacji gdy przyszło do wyznaczania recenzentów w kolejnych postępowaniach awansowych – habilitacyjnym (1996) i profesorskim (2002) bardzo się cieszyłem, że wśród nich był Pan Profesor Tadeusz Malinowski. Wiem, że w świetle dzisiejszych standardów nie byłoby to już możliwe, ale pamiętać należy że ówczesny świat naukowy opierał się na wzajemnym zaufaniu, autorytecie i kompetencjach, a nie wszystkich tych negatywnych postawach i głupich przepisach, z którymi mamy do czynienia dzisiaj. W jakiś czas po śmierci Profesora otrzymałem przesyłkę, co jak wiem z rozmowy z Panią Marią Malinowską, było wolą Zmarłego. Była to opisana teczka (ryc. 2), w której znajdowały się wszystkie recenzje, które przygotowywał dla oceny mojego dorobku w kolejnych postępowaniach awansowych. Ten niezwykle gest, świadczący z jednej strony o skrupulatności, a z drugiej o sympatii, rozbudził wiele wspomnień. Czy są, a może raczej czy będą, jeszcze tacy Mistrzowie?

Dla rzeszowskiego ośrodka archeologicznego, w momencie kiedy powstawał Instytut Archeologii w strukturach ówczesnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej (1999), bardzo istotna okazała się kwestia posiadania własnej biblioteki. Trzeba było kompletować ją prawie od zera. Nie było to łatwe, ale okazało się, że mogliśmy wtedy liczyć na solidarność całego środowiska archeologicznego. Dary napływały z wielu instytucji. Najważniejszy jednak okazał się księgozbiór (skatalogowany!) Tadeusza Malinowskiego. Został on zakupiony w 2003 roku. Było to 6310 woluminów, w tym 2624 monografie (książki) i 3686 egzemplarzy czasopism, reprezentujących 365 tytułów. Uzupełnieniem tego księgozbioru były jeszcze broszury i przewodniki (200 egz.) oraz pokaźny zbiór nadbitek, ofiarowywanych Panu Profesorowi przez różnych autorów z kraju i zagranicy (2850 sztuk). Niektóre z nich to prawdziwe białe kruki. Na wielu znajdujemy osobiste dedykacje, które jedno-

Ryc. 2. Opis na teczce z recenzjami

Fig. 2. Description on the briefcase with reviews

Ryc. 4. Profesor Tadeusz Malinowski na wycieczce terenowej „Zamki Słowacji”, w trakcie Walnego Zjazdu Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich (2006)

Fig. 4. Professor Tadeusz Malinowski on the field trip “Castles of Slovakia” during the General Meeting of the Scientific Association of Polish Archaeologists (2006)

Ryc. 5. Spotkanie towarzyskie w trakcie konferencji „Ziemie polskie we wczesnej epoce żelaza i ich powiązania z innymi terenami”, Muzeum Okręgowe w Rzeszowie, wrzesień 1991. Pierwszy z prawej – profesor Tadeusz Malinowski

Fig. 5. A social meeting during the conference “Polish lands in the early Iron Age and their connections with other areas”, Regional Museum in Rzeszów, September 1991. First from the right – professor Tadeusz Malinowski

znacznie dokumentują sympatię środowiska nie tylko polskich archeologów (ryc. 3). W kilka lat później (2011) udało się również pozyskać archiwum fotograficzne i diapozytywowe (3300 sztuk) Pana Profesora.

Inna płaszczyzna naszych spotkań i współpracy to działalność wydawnicza. W roku 2006 zapoczątkowaliśmy w Instytucie Archeologii wydawanie serii „Collectio Archaeologica Ressoiviensis”. Pierwszym tomem była monografia grodziska w Komorowie, która wyszła spod pióra Profesora Malinowskiego (2006). Jej promocja odbyła się w trakcie walnego zjazdu Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich, który w Sanoku zorganizował Oddział Rzeszowski (ryc. 4). Kilka lat później Profesor był recenzentem kolejnych tomów tej serii wydawniczej, poświęconych kulturze pomorskiej (Adamik 2012) i archeologii funeralnej (Czopek 2012). W ostatnich latach publikował na łamach naszych *Materiałów i Sprawozdań*... artykuły, recenzje i polemiki. Artykułem z roku 2015 powrócił Profesor do problematyki kultury pomorskiej (Malinowski 2015b). Natomiast polemiczny tekst oraz jedną recenzję poświęcił rocznicowym wydawnictwom związanym z postacią swego mistrza - Profesora Józefa Kostrzewskiego (Malinowski 2015b; 2016b). Opublikował także recenzję obszernej monografii grodziska w Wicinie (Malinowski 2014b).

Sądzę, że Profesor nie tylko z czystej kurtuazji, ale szczerze deklarował, że bardzo lubi przyjeżdżać do Rzeszowa. W listopadzie 1986 roku był aktywnym uczestnikiem konferencji „Grupa tarnobrzeska kultury łużyckiej” (Malinowski 1989a). Pięć lat później pojawił się na konferencji „Ziemie polskie we wczesnej epoce żelaza i ich powiązania z innymi terenami” (ryc. 5) wygłaszając komunikat poświęcony tzw.

kulturze grobów kloszowych (Malinowski 1992b). Kolejna wizyta konferencyjna, to sympozjum „Aktualne problemy tarnobrzeskiej kultury łużyckiej” w 2007 roku (27–28 listopada, Bystre k/Baligrodu) (Malinowski 2009a). Był obecny 7 czerwca 2008 roku na uroczystości wręczenia doktoratu *honoris causa* Uniwersytetu Rzeszowskiego profesorowi Markowi Gedlowi.

Wielokrotnie wyrażał się w superlatywach o tym wszystkim, co dzieje się w rzeszowskim ośrodku archeologicznym, a w szczególności w Instytucie Archeologii. Na początku odnosił się jednak z pewną rezerwą do jego powstania, ale bardzo szybko przerodziła się ona najpierw w życzliwą obserwację, a później wysoką ocenę działalności: ...*moim zdaniem – rzeszowski ośrodek archeologiczny należy do czołowych w naszym kraju* (Malinowski 2016a, 13). Myślę, że na tę wysoką ocenę miały wpływ własne doświadczenia zawodowe. Profesor, najpierw związany z poznańskim Muzeum Archeologicznym, a później z uczelniami pedagogicznymi w Słupsku i Zielonej Górze, a więc z pozycji spoza głównego nurtu instytucji archeologicznych, potrafił docenić organizację nowego ośrodka. Tym, poza oczywistą i przypisaną do osoby, życzliwością należy tłumaczyć dobre relacje z rzeszowskimi archeologami. Trudno też nie zauważyć inspirującej roli Profesora w wielu naszych działaniach.

Profesor Malinowski dbał o czystość języka, znał łacinę i lubił się nią posługiwać. W ostatnich latach zwracał nawet uwagę na różne niekonsekwencje w jej współczesnym użytkowaniu. Stąd nie od rzeczy będzie zakończyć ten tekst sentencją, która tłumaczy dlaczego został on napisany: *Ad perpetuam rei memoriam* (Na wieczne rzeczy zapamiętanie).

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

Adamik J. 2012. *Idea skrzyni kamiennej jako formy grobu na terenie ziem polskich w późnej epoce brązu i wczesnej epoce żelaza* (= *Collectio Archaeologica Ressoiviensis* 18). Rzeszów: Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Mitel.

Czopek S. 1985. (rec.) T. Malinowski, Katalog cmentarzysk ludności kultury pomorskiej, t. 1–3, Słupsk 1979–1981. *Sprawozdania Archeologiczne* 37, 307–309.

Czopek S. 2012 (red.). *Hic mortui vivunt. Z badań nad archeologia funeralną* (= *Collectio Archaeologica Ressoiviensis* 20). Rzeszów: Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Dzieduszycki W. (red.). 2007. *Opuscula archaeologica. Opera dedicata in Professore Thaddeum Malinowski*. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Kostrzewski J. 1970. *Z mego życia*. Wrocław: Ossolineum.

Malinowska M. 1993. Publikacje profesora doktora habilitowanego Tadeusza Malinowskiego za lata 1951–1991. W: F. Rożnowski (red.), *Miscellanea archaeologica Thaddeum Malinowski dedicata / quae Franciscus Rożnowski redigendum curavit; Academia Paedagogica in urbe Słupsk*, 17–22. Słupsk, Poznań: Sorus.

Malinowska M. 2007. Publikacje profesora doktora habilitowanego Tadeusza Malinowskiego za lata 1992–2005. W: W. Dzieduszycki

(red.), *Opuscula Archaeologica – Opera Dedicata in Professore Thaddeum Malinowski*, 17–22. Zielona Góra: Uniwersytet Zielonogórski.

Malinowska M., Malinowski T. 2001 (opr.). *Skorowidz zawartości 25 roczników czasopisma „Z otchłani wieków” 1926–1959*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii-Curie Skłodowskiej.

Malinowski A., Malinowski T. 1990. *Zdjęcie antropologiczne ludności kultury pomorskiej w Wielkopolsce*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Malinowski T. 1958. Niektóre zagadnienia polskiego muzealnictwa archeologicznego. *Z Otchłani Wieków* 24, 359–363.

Malinowski T. 1961a. *Katalog cmentarzysk ludności kultury łużyckiej w Polsce* 1. Warszawa: PAN Instytut Historii Kultury Materialnej.

Malinowski T. 1961b. *Katalog cmentarzysk ludności kultury łużyckiej w Polsce* 2. Warszawa: PAN Instytut Historii Kultury Materialnej.

Malinowski T. 1962a. Obrządek pogrzebowy ludności kultury łużyckiej w Polsce. *Przegląd Archeologiczny* 14, 5–135.

Malinowski T. 1962b. W sprawie pobytu Scytów na ziemiach polskich. *Archeologia Polski* 7, 350–353.

Malinowski T. 1969. *Obrządek pogrzebowy ludności kultury pomorskiej*. Wrocław: Ossolineum.

- Malinowski T. 1973. *Wielkopolska w dobie Prasłowian*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
- Malinowski T. 1974. Archeologia a antropologiczne badania przepalonych kości ludzkich w Polsce. W: M. Ćwirko-Godycki (red.), *Metody, wyniki i konsekwencje badań kości z grobów ciałopalnych*, 43–51. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Malinowski T. 1975a. Problem pogranicza prasłowiańsko-prailiryskiego. *Slavia Antiqua* 21, 5–46.
- Malinowski T. 1975b. *Wielkopolska u schyłku starożytności*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
- Malinowski T. 1979a. *Katalog cmentarzysk ludności kultury pomorskiej, tom 1*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. (red.) 1979b. *Problemy kultury pomorskiej*. Koszalin: Muzeum Okręgowe.
- Malinowski T. 1981a. *Katalog cmentarzysk ludności kultury pomorskiej*. T. 2. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. 1981b. *Katalog cmentarzysk ludności kultury pomorskiej*. T. 3. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. (red.) 1981. *Problemy kultury wielbarskiej*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. (red.) 1983. *Problemy epoki kamienia na Pomorzu*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. 1985. *Wielkopolska w otchłani wieków*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
- Malinowski T. 1988. *Laski. Materiały z cmentarzyska kultury łużyckiej, część 1*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. 1989a. Grupa tarnobrzeska kultury łużyckiej a kultura pomorska. W: A. Barłowska, E. Szałapata (red.), *Grupa tarnobrzeska kultury łużyckiej*, 215–226. Rzeszów: Muzeum Okręgowe.
- Malinowski T. 1989b. *Laski. Materiały z cmentarzyska kultury łużyckiej, część 2*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. 1990. *Laski. Materiały z cmentarzyska kultury łużyckiej, część 3*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. (red.) 1990. *Problemy kultury łużyckiej na Pomorzu*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. 1991. *Laski. Materiały z cmentarzyska kultury łużyckiej, część 4*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. 1992a. Eksperymenty archeologiczne w Polsce. *Archeologia Polski* 35, 215–239.
- Malinowski 1992b. W sprawie tzw. kultury grobów kloszowych. W: S. Czopek (red.), *Ziemie polskie we wczesnej epoce żelaza i ich powiązania z innymi terenami*, 215–217. Rzeszów: Muzeum Okręgowe.
- Malinowski T. 1993. *Laski. Materiały z cmentarzyska kultury łużyckiej, część 5*. Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Malinowski T. 1996a. Instrumenty strunowe z badań archeologicznych w Polsce – przegląd znalezisk. *Przegląd Archeologiczny* 44, 139–148.
- Malinowski T. 1996b. Najdawniejsze instrumenty muzyczne na Śląsku w świetle badań archeologicznych. *Studia Zachodnie* 44, 13–29.
- Malinowski T. 1999. Narzędzia dźwiękowe i instrumenty muzyczne z okresu późnolateńskiego i okresu wpływów rzymskich w Polsce. *Przegląd Archeologiczny* 47, 45–59.
- Malinowski T. 2001. W sprawie dyskusji o praojczyźnie Słowian. W: W. Mańczak (red.), *Praojczyzna Słowian*, 19–20. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Malinowski T. 2002. Archeologia a kultura. *Przegląd Archeologiczny* 50, 111–121.
- Malinowski T. 2003. Cierń Światowita. *Studia Zachodnie* 7, 359–378.
- Malinowski T. 2004 (red.). *Komorowo. Stanowisko 1. Grodzisko kultury łużyckiej i osadnictwo wczesnośredniowieczne. Badania specjalistyczne*. Zielona Góra: Uniwersytet Zielonogórski.
- Malinowski T. 2006. *Komorowo, stanowisko 1: grodzisko kultury łużyckiej – faktoria na szlaku bursztynowym* (= *Collectio Archaeologica Ressoviensis* 1), Rzeszów: Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Mitel.
- Malinowski T. 2007. *Faktoria na szlaku bursztynowym z IX–VII wieku przed naszą erą w Komorowie*. Kaźmierz: Urząd Gminy w Kaźmierzu.
- Malinowski T. 2009a. Domniemane ślady oddziaływań „tarnobrzeskich” w zachodniej Wielkopolsce. W: S. Czopek, K. Trybała-Zawiślak (red.), *Tarnobrzeska kultura łużycka – źródła i interpretacje* (= *Collectio Archaeologica Ressoviensis* 11), 227–236. Rzeszów: Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Mitel.
- Malinowski T. 2009b. Wojenne reminiscencje na archeologicznej konferencji naukowej. W: S. Czopek, K. Trybała-Zawiślak (red.), *Tarnobrzeska kultura łużycka – źródła i interpretacje* (= *Collectio Archaeologica Ressoviensis* 11), 481–485. Rzeszów: Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, Mitel.
- Malinowski T. 2012. *Mieszkańcy faktorii na szlaku bursztynowym z około IX–VIII wieku przed naszą erą w Komorowie*. Kaźmierz: Urząd Gminy w Kaźmierzu.
- Malinowski T. 2014a. O niektórych wyrażeniach w polskim piśmiennictwie archeologicznym. *Archeologia Polski* 59, 287–291.
- Malinowski T. 2014b (rec.). Alina Jaszewska, Sławomir Kałagate (red.). *Wicina. Badania archeologiczne w latach 2008–2012 oraz skarb przedmiotów pochodzących z Wiciny*, wyd. Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich Oddział Lubuski, Fundacja Archeologiczna, Zielona Góra 2013, 593 strony, ilustracje, ISBN 987-83-938557-0-4. *Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego* 35, 285–289.
- Malinowski T. 2015a. Motyw głowy w kulturze pomorskiej. *Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego* 36, 167–180.
- Malinowski T. 2015b. Uwagi odnoszące się do publikacji poświęconej profesorowi Józefowi Kostrzewskiemu, *Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego* 36, 311–315.
- Malinowski T. 2016a. Dedykacja/Dedication. *Analecta Archaeologica Ressoviensis* 11, 11–16.
- Malinowski T. 2016b (rec.). Marta Kalisz-Zielińska, Józef Kostrzewski jako prekursor edukacji muzealnej w Polsce po II wojnie światowej. W: Alicja Pihan-Kijasowa, Danuta Konieczka-Sliwińska (red.), *Nie zgaśnie pamięć o Waszej pracy. Założyciele Uniwersytetu Poznańskiego*, Poznań 2016, 105–114. *Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego* 37, 371–374.
- Nastaj J. 2015. Mistrz i uczeń. Józef Kostrzewski i Tadeusz Malinowski jako badacze kultury pomorskiej. Manuskrypt pracy magisterskiej. Rzeszów: Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Rożnowski F. (red.) 1993. *Miscellanea archaeologica Thaddeo Malinowski dedicata que Franciscus Rożnowski redigendum curavit.*, Słupsk–Poznań: Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Słupsku, Sorus sp.Cyw.

Professor Tadeusz Malinowski and his encounters with Rzeszów

Summary

On December 12, 2018, an outstanding Polish archaeologist – Professor Tadeusz Malinowski died in Poznań. He left an enormous scientific legacy, particularly studies devoted to the funeral rite in the Bronze Age and the Early Iron Age (Lusatian and Pomeranian cultures). The article briefly discusses the major publications of the Professor, paying attention to the groups of issues they concern. His publications include a very wide range of works that are different in terms of form (reviews and polemics, monographs, catalogues, problem articles) and content (works from the Stone Age to the modern period, interdisciplinary and synthetic problems).

A substantial part of the article is devoted to the connections of Professor Tadeusz Malinowski with the Rzeszów archaeological centre. It was him who provided the book collection (together with author's prints), which became the basis of the Library of the Institute of Archaeology of the University of Rzeszów, created since 1999. Professor actively participated in scientific conferences organized in Rzeszów, he was interested in its scientific life, especially publications. He participated in the preparation of some of them as a reviewer. He highly evaluated the activities of the Institute of Archaeology, writing in 2016 that „it is one of the leading ones in our country”.